GAZETA KRAKOWSKA

Nro 39.

Z KRAKOWA DNIA 16 MAIA 1819. ROKU W NIEDZIELĘ

Z Warszawy d. 4 Maia.

ZAGAIENIE

Posiedzenia publicznego Towarzystwa Królewsko-Warszawskiego Przyiaciół Nauk w dniu 3m Maia 1819, przez Stanisława Staszica Radcę Stanu, Prezesa tegoż Towarzystwa.

Posiedzenie publiczne w dniu dzisieyszym zaczynamy od wyrażenia z głębokiem uszanowaniem naszych uczuć nieskończoney wdzięczności dla wspaniałomyślnych Monarchów, którzy ustawę naszego Zgromadzenia zatwierdzić raczyli, oraz uświetnili ten Instytut tytułem Królewskiego Towarzystwa.

Wydział umieiętności zatrudniał się w tem półroczu rozbieraniem różnych dzieł i pism przesłanych Towarzystwu przez zagranicznych i kraiowych uczonych.

Kollega Chodkiewicz Prezes tego Wydziału wypracował dzieło o gazie kwasu solowego ukwasz onego, czyli o chlorynie.

Kollega Hoffman Professor technologii w Uniwersytecie Warszawskim napisał rozprawę o poprawie kadzi zacierowey do robienia piwa.

Kollega Arnold zebrał dokładną wiadomość wszystkich pism i dzieł o historyi naturalney w Polsce aż do końca szesnastego wieku.

Kollega Kitaiewski zatrudnił się doświadczeniami z czerwcem Polskim, i do wody farbowania nim w Towarzystwie złożył.

Tenże wypracował rozprawę o badaniach chemicznych niektórych istot roślinnych zakisłych, a w szczególności kwasu w nich przez kiśnienie utworzonego. Ta na dzisieyszem posiedzeniu czytana będzie.

Wydział nauk pięknych trudnił się uzupełnieniem medalów, iakie nie znayduią się ieszcze w pogrobowem o medalach polskich rękopismie szanowney pamięci Albertrandego.

W tymże wydziale roztrząsane były: rękopismo Zenowicza Marszałka Gubernii Mińskiey o kampanii 1794 oddziału woyska Polskiego pod Jen. Sierakowskim odbytey; rozprawa Xa Stanisława Czerskiego Kanonika i Professora Gimnazyum Wileń-

skiego o lexykografii Łacińsko - Polskiey.

Kollega Linde wypracował uczony rozbior dzieł X. Rhesy z Królew.a Towarzystwu przysłanych.

Kollega Surowiecki pod licznemi względy rozebrał prace i dalsze zamysły Zoryana Chodakowskiego o rozpoznaniu i zgłębieniu Sławiańszczyzny przed-Chrześciiańskiem ; wykazał z dopełnienia takowego przedsięwzięcia wielką użyteczność dla historyi Polskiey przez odkrycie zagubioney początkowey wielkiey części dzieiów narodowych przed Chrześciiańskiem. Towarzystwo przekonało się o takieyże użyteczności dla historyi, gdyby chwalebney gorliwości Chodakowskiego przedsięwzięcia uskutecznione zostały. Nie omieszka czynić starań, aby przynaymniey w częściach dawniey Polski iego usiłowania wspartemi zostały.

Kollega Tarnowski obszerną rozprawą wywiódł, iaki wpływ miały mniemania i literatura ludów wschodnich na ludy zachodnie, a szczególniey w względzie poezyi.

Utraciło Towarzystwo przez śmierć Jana Zwierzchowskiego Mecenasa; Michała Bergonzoniego Prezesa działu umieiętności.

Przez wybory tegoroczne Towarzystwo wezwało do grona swoiego znanych z dzieł naukowych tak w kraiu iak za granicą mężów.

Do klassy czynnych przenosi zacnego Kollegę Ignacego Fijałkowskiego. Jego ciągłe i użyteczne prace w klassie przybranych, dały mu do tego stopnia pierwszeństwo.

Na członków przybranych wezwany został Franciszek Dybek Doktor Med: Professor i Dziekan Wydziału lekarskiego w Uniwersytecie Warsz: Znaną iest iego biegłość w naukach lekarskich i iego użyteczne poswiącanie się w naytrudnieyszych czaszach na usługę i ratunek współrodaków naszych w woyskach Polskich.

Do teyże klassy wybrany został Franciszek Morawski. Jego rozliczne pisma dowcipem i gładkością wiersza znaczone przyozdabiaią naszę literaturę. Przez niego mowa na pogrzebie Xięcia Józefa Poniatowskiego miana w Sedan. On wiele wybranych części z Schillera przełożył na ięzyk Polski. Nie zraziła go, niepodobieństwem dotąd miana, trudność przełożenia uczuć i myśli w mowie Rasyna na mowę Polską. Andromacha tego dowodem.

Nakoniec, do teyże klassy wezwany został Xiądz Jakób Falkowski. Dwadzieścia przeszło lat poswięca się iako publiczny nauczyciel kraiowey młodzieży wychowaniu. Był Rektorem szkoły wydziałowey w Szczuczynie. Zwiedzaiąc za granicą różne Gimnazye i Akademie, szczególnieyszą zwracał uwagę na Instytuta głuchoniemych. Powróciwszy do kraiu mianowany został Instytutu głuchoniemych w Warszawie Dyrektorem.

Do Klassy korrespondentów wezwany został Ernest Bogumił Groddeck, znany powszechnie z wielu użytecznych pism Filologicznych. Jest Professorem Uniwersytetu Wileńskiego, oraz Biblioteki Prefektem. Dla wygody i użytku słuchaczów wydrukował text Grecki Trajedyi Sofoklessa Filoktetes z przedmową swoią: a w roku 1808 inną Trajedyią tegoż Sofoklesa Trachinae z Komentarzem, i z dodaniem dokładney wiadomości o różnych częściach teatru

Greckiego. W roku 1811 wydał dzieło z wielu względów ważne, *Historiae Graecorum literariae elementa.* Ułożył grammatykę Grecką, umieiętnie zastósowaną do łatwieyszego uczących się użytku.

Doktór medycyny Józef Frank Professor nauk lekarskich w Uniwersytecie Wileńskim, Prezes Towarzystwa lekarskiego w Wilnie, autor wielu użytecznych Rozpraw w różnych częściach nauki lekarskiey.

Paweł Czaykowski Professor literatury w Uniwersytecie Krakowskim, znany z rozmaitych pism w literaturze. Przełożył na ięzyk Polski Katylinę, Traiedyią Woltera.

Zoryan Dołęga Chodakowski; oddaie on się od wielu lat użyteczney pracy wyszukiwania i zgłębiania starożytności Sławian, szczególniey Polaków przed Chrześciaństwem.

Szymon Lhuillier znany w Polskim narodzie z swych prac użytecznych w szkole rycerskiey pod panowaniem Stanisława Augusta. Dzieła iego o Matematyce napisane, przez Kommissyią Edukacyyną dla szkół kraiowych przeznaczone były. Jest teraz Professorem Matematyki w Akademii Genewskiey.

Towarzystwo chcąc odnowić dawnych uczonych Polaków związek z Akademiią Padewską i z Uniwersytetem Bonońskim, wybrało w tym zamiarze na członków korrespondentów Doktora Med: Członka Instytutu Gesarskiego w Padwie Waleryana Brerę, który lekarskiemi swemi dziełami udarował naszę Bibliotekę.

Józefa Mezzofanti bibliotekarza i Professora Uniwersytetu Bonońskiego.

Sebastyana Canterzani Prezesa Instytutu umieiętności w Bononii.

Wzywam was zacni, tu przytomni Mężowie, do zaięcia mieysc w gronie naszem, i do dzielenia ciągle z nami prac naukowych.

Na posiedzeniu publicznem 22 Grudnia 1809 r. ogłosiliśmy: że przez wzgląd na ważność i użyteczność Instytutów dla Głuchoniemych, których szczęśliwe skutki daią się widzieć w kraiach postronnych, a nawet i prowincyiach dawniey do Polski należących, Towarzystwo wyznacza nagrodę dla tego, ktoby na przyszłość zatrudnił się zaprowadzeniem podobnegoż Instytutu w Xięstwie Warszawskiem, a osobliwie w samey stolicy, i okazał pewny dowod pomyślnego skutku swoich usiłowań w tey mierze.

Te życzenia Towarzystwa uzupełnił z widocznym iuż publicznym użytkiem X. Jakób Falkowski. Towarzystwo z uwielbieniem usiłowań i pracy szanownego założyciela i Dyrektora szkoły Głuchoniemych w Warszawie, ofiaruie mu medal złoty.

Na posiedzeniu 30 Kwietnia podane było do publiczności z wyznaczoną nagrodę następuiące zapytanie:

"Towarzystwo wyznacza nagrodę medalu złotego wartości 50 czerw. złot. pisarzowi, który naydokładnieyszą poda instrukcyią, ułożoną w sposobie nayistotnieyszym do poięcia ludu, maiącą za cel oświecić mieszkańców kraiu naszego w tem, czego się strzedz, i co czynić w wszelkich względach maią, dla zapobieżenia uszkodzeniu zdrowia i życia.,,

Na takie zapytanie odebrało Towarzystwo w oznaczonym czasie trzy odpowiedzi

Pierwsza pod napisem: Wydartą sprawiedliwość powroćmy ludowi, a zabieżym chorobom, zbrodniom i morowi.

Druga pod tytułem: Wieczory Plebańskie.

Trzecia: Uwagi nad ekonomiią Narodową.

Już na posiedzeniu publicznem d. 11 Stycznia 1816 r. doniosłem Publiczności, iż żadna z tych trzech odpowiedzi, nie rozwiązuie wszystkich części zapytania, i żadna na uwieńczenie nie zasłużyła. Czas do odpowiedzi ieszcze na rok ieden przedłużony został.

W tym roku odebraliśmy czwartą odpowiedź z tą oznaką: "Z obięciem iest to samo, co z oczami: tym pewna ilość świa: tła iest potrzebna. Cokolwiek iest nad tę, sprawia raczey pomrokę i ciemność.,,

Wyznaczona deputacyia do osądzenia tey rozprawy, znalazła ią odpowiadaiącą zupełnie zgromadzenia celowi, i uznała, iż zasługuie, aby uwieńczoną była. Wydział umieiętności rapport deputacyi zatwierdził, i pod sąd centralnego posiedzenia oddał. Treść tey rozprawy w krótce przez kollegę Sekretarza Publiczności udzielona będzie.

(Tu następuie wyliczenie uczynionych w tem półroczu ofiar Towarzystwu i czytanie programmatem ogłoszonych pism, oprocz których czytał ieszcze JW. Niemcewicz dumę pod tytułem: Zamek Jazłowiecki.)

Z Peterzburga d. 11 Kwietnia d. k.

Wielki Podkomorzy dworu J. C. Mości Naryszkin, mianowany został Kanclerzem wszystkich orderów Rossyyskich i uwolniony na własną prośbę od obowiązku głównego Dyrektora widowisk teatralnych i muzyki, a Jenerał Porucz. Betancour, głównym dyrektorem dróg.

Dnia 6 mieliśmy tu grzmot i błyskawice, a dnia 9 o godzinie 2giey z południa lód na Newie począł ustępować.

Z Włoch d. 24 Kwietnia.

NN. Cesarstwo Austryiaccy do d. 21 b. m. znaydowali się ieszcze w Rzymie, i oglądali tamteysze osobliwości i warsztaty artystów. Wielki Xże Toskański powrocił d. 22 b. m. z tey stolicy do Florencyi.

Xże Richelieu poiechał d. 21 do Golfo di Spezzia, zkąd w krotce do Genui powroci. Striy iego Marszałek tegoż nazwiska, który w r. 1746 przyłożył się znacznie do obrony tego miasta, otrzymał dla siebie i potomstwa swego obywatelstwo i szlachectwo Genui.

W poniedziałek Wielkanocny Kardynał Litta ochrzcił w Rzymie Turka, nazwiskiem Chelil Mehomet, rodem z Tunis 28 lat maiącego. Chrzestnemi oycami iego byli Hr. Barattiery z Placencyi i Xiężna Kaunitz Rittberg, małżonka Posła Austryiackiego przy Stolicy S.

Z Paryża d. 28 Kwietnia.

Izba Parów zaczęła się wczoray naradzać nad pierwszą częścią proiektu względem wolności druku.

Na posiedzeniu izby Deputowanych d. 26 b. m. zdał P. Savoie-Rollin sprawę względem 3ciey części proiektu o wolności druku, tyczącey się dzienników. Mowca proponował w imieniu kommissyi zmnieyszenie położoney w proiekcie kaucyi za dzienniki o połowę, tudzież kar więzienia i pieniężnych za ich przestępstwa. Naradzenie nad tą częścią, nastąpi po uchwaleniu drugiey części. —— Prawa strona w izbie Deputowanych, złożona z ultraroia-

listów, nie miesza się wcale do sporów względem proiektu o wolności druku, gdyż iest za iego odrzuceniem i przeciw niemu głosuie. Lewa czyli tak zwana opozycyyna, znayduie się także w osobliwszem położeniu. Wiele iey członków wezwanych zostało przez Ministra sprawiedliwości Desserre do rady przy układaniu tego proiektu, a między innemi: Camille-Jordan, Beugnot, Royer Collard, Dupont, Bignon, Ponsard, i t. d. Ci nie mogę się zatem sprzeciwiać proiektowi, do którego ułożenia sami wpływali, i opieraią się tylko poczynionem w nim na radzie Ministrów odmianom. Ministrowie maią więc tym sposobem zapewnioną większość.

Kanclerz orderu legii honorowey zdał izbie Deputowanych d. 27 b. m. rachunek z wydatków od iego założenia aż do 15 Marca 1819 i budżet na rok teraźnieyszy. Order ten liczy 41 wielkokrzyżowych przed, a 38 po teraźnieyszey konstytucyi mianowanych; 79 wielkich officerów przed, a 75 po konstytucyi mianowanych; 477 komanderów przed, a 171 po konstytucyi mianowanych; 2562 officerów przed, a 1401 po konstytucyi mianowanych; 25,519 kawalerów przed, a 10,845 po konstytucyi mianowanych. Pomiędzy ostatniemi znayduie się 27,568 woyskowych i 1110 niewoyskowych przed, a 10,015 woyskowych i 2516 niewoyskowych po konstytucyi mianowanych. Ogół członków wynosi 41,2?9. Pomiędzy pobieraiącemi pensyie iest także umieszczony X. Pradt z 1000 fr.

Królowa Szwedzka powrociła tu przed kilku dniami z Marssylii.

Kozy Kaszemirskie sprowadził z Tybetu znany Ternaux, który spodziewa się w przeciągu 4 lat dostarczać z nich Francuzkie szale, które co do dobroci wyrownywać maią Indyyskim.

Z Londynu d. 23 Kwietnia.

Xże Rejent cierpi znowu bóle pedogry, a mianowicie w stawach rąk, które mu pisać nie dozwalaią.

Redaktor gazety Goniec donosi, iż w Hamburgu wydawca Dostrzegacza Niemieckiego zagrożony został losem Kotzebue; w Paryżu współpracownik pisma *le Drapeau blanc* zagrożony podobnież został, a on sam odebrał w ciągu ostatnich 10 dni list, w którym pogrożono mu zamordowaniem. Nie mowię tu o boiaźni, dodaie, bo żadney nie czuię; ale rzecz osobliwsza, iż prawie w iednymże czasie w Hamburgu, Paryżu i Londynie morderczce zagrożenia rozesłanemi zostały.

Onegday zgromadził się parlament, ale nic ważnego w nim nie zaszło.

W poniedziałek rano przybyły tu z Rzymu przeznaczone do służby Bonapartego na wyspie S. Heleny osoby.

Z północney Ameryki donoszą, że z burzonego pola przytułku nad rzeką S. Troycy, Henryk Lallemand, Lefebure Desnouettes, Clausel i Lafitte uciekli do Nowego Jorku i Baltimoru. Osada nad rzeką Tombighby nie udała się także i rozeszli się osadnicy. Jozef Bonaparte żyie samotnie w wieyskim swoim domku nad rzeką Dolaware, Vandamme w Penzylwanii (chce do Europy powrócić,) a Grouchy w Filadelfii. Jenerał Lallemand przyiął obywatelstwo w Nowym Orleanie.

W części republikantskiey na St. Domingo zebrały się izby prawodawcze. Tamże utworzyła się kupa rokoszanów pod przewodztwem nieiakiego Gomar, prze-

ciw którey posłał Prezydent Boyer woysko i za głowę herszta wyznaczono nagrodę. Rzeczona kupa ma się iednak tylko z 400 ludzi składać.

Sławne łóżko z słoniowey kości, które Wielkorządca Jndyyski, Hastings darował zmarłey Królowey, nie znaydowało się na licytacyi pomiędzy pozostałemi po niey rzeczami, chociaż było zapowiedziane.

Z Bruxelli d. 30 Kwietnia.

Tuteyszy sąd kryminalny miał wczoray publiczne posiedzenie w sprawie o spisek przeciw Cesarzowi Alexandrowi. Zastępca Prokuratora jeneralnego, P. Ortt, wyłuszczył w 3 godzinney mowie 1) początek spisku; 2) postępy iego; 3) przystąpienie do niego oskarżonych za udzieleniem im iego planu przez głównych sprawców; 4) dowody nie zostawuiące o nim żadney wątpliwości. — O godzinie 12 otrzymał głos obrońca obwinionego Piger, a po nim obrońcy Berth i Dierickx. Zwalili oni całą winę na Buchoz i Pouillot (Lacroix) opisali ich iako oszustów, którzy nietylko ich klientow, ale Bruxelską i Francuzką policyią, których ajentami byli, oszukali, i dowodzili, iż cały spisek ułożony został przez Ultraroialistów, którzy chcieli w Cesarza Alexandra wmówić, iż w Francyi panuie niespokoyność, a zatem nie można woyska sprzymierzonego cofnąć. (Toż samo oświadczył w swey mowie zastępca Prokuratora jeneralnego.)

Wczoray przybyło tu z Maubeuge 300 Rossyian, którzy tam dla choroby pozostali, a dziś przybędzie ich ieszcze 250. Powracaią oni do oyczyzny; znayduie się pomiędzy niemi wiele kalików, a więcey ieszcze niewidomych.

Z Madrytu d. 12 Kwietnia.

Pierwszy sekretarz wydziału spraw zagranicznych wyiechał ztąd z honorową zasłoną do Barcelony, dla przyięcia Królewny Neapolitańskiey, narzeczoney Infanta Franciszka de Paulo.

Mówią, iż P. Lozano de Torres, Minister łask i sprawiedliwości, składa swóy urząd i stara się w nagrodę swych usług dla duchowieństwa o godność kardynalską.

Okrętami wyprawy Kadyxkiey, dowodzić będzie Admirał Morillo. Przybywa tam coraz więcey przewozowych statków z Anglii, Francyi i portów Katalonii. Ma ich bydź różney wielkości 120, a woiennych, to iest liniiowych, fregat i korwet oprócz działowych łodzi, 16. Na początku Maia zgromadzić się tam maią wszystkie do tey wyprawy przeznaczone woyska na lustracyią, na którą sam Król ma ziechać. Dowódca wyprawy, Jenerał Abisbal zamysla, iak zapewniaią, nim uderzy na Buenos-Ayres, wypędzić pierwey Portugalczyków z Montevideo.

Z Karlsruhe d. 28 Kwietnia.

D. 26 b. m. zebrały się obie izby Stanów Badeńskich w przeznaczonym na ich posiedzenia gmachu. Kommissarze z strony W. Xcia przynieśli im proiekt do przepisu ich postępowania. Obie izby wyznaczyły kommissyie do zgłębienia go i zdania im o nim sprawy. Wyznaczyły oprócz tego kommissyią do ułożenia adressu podziękowania do W. Xcia. Druga izba przystąpiła potem do obrania swoiego prezesa, i prawie iednomyślnie padł wybór na Radcę stanu Sirgel, deputowanego od miasta Bruchsal; nie wątpią, że go W.

Xże potwierdzi. Daley postanowiła taż izba, ażeby iey działania były zaraz przez gazety ogłaszane. Wniosła także do obecnych kommisarzów Rządowych, aby liczba deputowanych była uzupełniona, i zalecono natychmiast obranie deputowanych z urzędów Bischofsheim i Gerlachsheim. Nakoniec postanowiła, iż w izbie nie maią bydź żadne tytuły używane, ale tylko po nazwisku maią bydź Deputowani nazywanemi.—Kommissarze W. Xcia maią w krótce podać izbom 1) budżet, 2) stan woyska, 3) perekwacyią woyskową, 4) urządzenie gminów, 5) urządzenie ceł. Na teraźnieyszych posiedzeniach nie będzie z strony Rządu żaden proiekt wniesiony tyczący się ulepszenia cywilnego i kryminalnego prawodawstwa; ale Stany chcą uchwalić publiczne postępowanie w sprawach kryminalnych, i znieść prawa inne i różnicę pomiędzy szlachtą, a szlachtą. Dziś maią izby tayne posiedzenie.

Mówią, iż W. Xże wyznaczył wdowie po zmarłym poprzedniku swoim 100,000, a dla każdey z 3 iey córek po 10,000 Zr. rocznego dochodu.

Oto iest mowa, którą W. Xże otworzył d. 22 b. m. posiedzenia Stanów:

Z poruszaiącem uczuciem widzę się dziś pierwszy raz otoczonym od Reprezentantów wolnego ludu. Przez nich doydą do mnie naygorętsze iego życzenia, które chętnie wysłucham i po rozważeniu ich, zadosyć im uczynię. Spoczywaiącemu w Bogu moiemu Synowcowi i Poprzednikowi należy się słuszna chwała za nadanie temu kraiowi konstytucyi, tronowi podpory, a wszyskiem opieki. Niechay się święci pamięć Jego! Spoił on nierozerwanym węzłem Xcia z ludem. Czego on uzupełnić nie mógł, to mnie pozostało; nie mogłem się oprzeć życzeniu przyprowadzenia iak nayprędzey do skutku konstytucyi, która z ednostayną wdzięcznością od oyczyzny przyiętą, a zagranicą prawie powszechnie pochwaloną została. Niechay osnowa iey i brzmienie będą dla nas Świętemi! W iey obrębach możemy i chcemy szukać dobra oyczyzny i na wieczne czasy go ugruntować. Utrzymywać będę dzielnie sprawiedliwość i porządek, a konstytucyi co do litery sumiennie dopełnię, na co daię wam Xiążęce moie słowo. Moi Ministrowie i Radcy stanu wystawią wam iasno i bez ogrodki wewnętrzne położenie naszego kraiu, iego zewnętrzne stosunki, stan iego skarbu, i podadzą plany do przyszłych iego ulepszeń. Pozostaie ieszcze do zagoienia wiele ran w dawnych przykrych czasach zadanych, a nawet czemuż nie mam otwarcie powiedzieć, nie iedno złe do wykorzenienia, iako skutek dawney przemocy. Lecz nie należy teraźnieyszości poświęcać zupełnie przeszłości, bo zanadto wyczerpane są siły. Szczęśliwey przyszłości zostawić trzeba część dawnych ciężarów. Czuię trudności, iakie ieszcze do przezwyciężenia pozostaią, aby nadać moiemu kraiowi ten stopień szczęścia, iakiego mu życzę; ale w takim narodzie, który przy kilkomiesięcznem moim panowaniu tak czułe dał mi dowody swey miłości i zaufania, z tak godnemi iego Reprezentantami, nie sądzę nic bydź niepodobnem. Mci Panowie! Piękny ten kray położył w nas swą ufność; oby błogosławieństwo Boskie kierowało pracami naszemi i doprowadziło ie do pożądanego celu. Dobro publi-

czne będzie naypierwszą starannością przez całe moie życie; czego żądać możecie po naygorętszym przyiacielu oyczyzny, tego z pewnością odemnie oczekiwać możecie; lecz polegam także na waszey mądrości na spokoynych waszych uczuciach i wierności serc waszych. Wzywam was teraz do przysięgi, którą konstytucyia przepisuie, a móy Minister stanu wam czytać będzie.„

Od brzegow Menu d. 1 Maia.

Z rozkazu Elektora Heskiego podwoiona iest w Hanau baczność policyi, do czego dała powod oddana tamteyszemu Oberżyście paczka odezw buntowniczych. Wiele osób, które usprawiedliwiały tam postępek Sanda, odebrały mocną naganę.

Pomimo zachowaney o osobie i postępku Sanda taiemnicy, utrzymuią iednak, iż wytrzymał bolesną operacyią, lecz ta nie utrzyma go przy życiu, owszem koniec iego przyśpieszy. Przyymuiąc przed operacyią S. Komuniią, miał na nią zapewnić, iż czynu swoiego żadnych nie ma wspólników.

Mrozy nocne na końcu Kwietnia, które do 3 stopni wynosiły, w kraiu Wirtemberskim i innych okolicach ku ieziorowi Bodeńskiemu uszkodziły bardzo kwiat drzew owocowych i win, a ogrodowizny zupełnie zniszczyły.

W Freybergu w Szwaycaryi wyszedł z druku poczet wychodniów do Portugalskiey Ameryki. Pierwszy ich transport odpłynie d. 20 lub 25 Maia, a drugi o miesiąc poźniey. Miasto Greyers wyznaczyło 6000 Fr. dla dopomożenia prożniackim swoim obywatelom i mieszkańcom do prędszego się z kraiu wyniesienia.

Twierdzą powszechnie, iż policyie wielu kraiow weszły z sobą w tayne związki, dla czuwania wspólnie nad liberalnemi wyobrażeniami.

Z Chrystiianii d. 23 Kwietnia.

Konsul Grüning, który naiął statek, dla zawiezienia do połnocney Ameryki zaniesionych przez burzą do Bergen Niemieckich wychodniow, odebrał wiadomość, iż ten statek po wytrzymaniu wielu nawałności przybył w Styczniu r. b. do Baltimoru. Z 290 będących na nim podróżnych, żaden nie umarł, owszem pomnożyła się ich liczba 4giem urodzonych w drodze dzieci, z których troie przybyło żywo do Ameryki.

Z Opdal, w Opactwie Trondheim, zawiera Rządowa nasza gazeta następuiące smutne doniesienia: Gdy przez większą część teraźnieyszey zimy nie mieliśmy tu w Opdal śniegu, którego po inne czasy aż nadto bywało, upadł od 7 do 13 Marca przy ciągłem wichrze tak obfity, że na szczytach gór porobiły się z niego ogromne kupy, które nad dolinami wisiały i spadać musiały. D. 12 i 13 Marca obserwało się wiele takich kup, które wszystko, na co tylko natrafiły, a nawet krzaki pogruchotały. Lecz naysmutnieyszy spotkał los folwark Stigeren, w którym d. 12 Marca po południu obalił śnieg 12 gmachów, i w iednym mieszkalnym 8, a w drugim 1 człowieka przywalił. Za pomocą przybyłych sąsiadów wyratowano 6 ludzi żywych, mniey więcey pokaleczonych, z których ieden w parę dni umarł, a 2 zabitych. Krów zabitych w krowiarni 60 zostało, tak iż mieszkaiąca tam uczciwa rodzina w iedney chwili zupełnie zniszczoną została.

DODATEK
DO Nro 39.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 16 MAIA 1819 ROKU W NIEDZIELĘ

— *Z Krakowa* —

Przeieżdzaiąca tędy sławna śpiewaczka Pani Gentile Borgond o, dała się słyszeć w Poniedziałek przeszły w Sali P. Knotza. Piękność iey głosu przy wytworney methodzie, które iey tyle oklasków w pierwszych stolicach ziednały, wprawiły tuteyszą publiczność w uniesienie. Wdzięczni iesteśmy Towarzystwu muzycznemu, które pod *Dyrekcyią* PP. Marciszewskiego i Nowakewicza raczyło przez wyborne wykonanie muzyki tak wiele się przyczynić. Załować tylko potrzeba, że krotki pobyt Pani Borgondio nie dozwolił spełnić życzeń publiczności słyszenia powtornie tey tak doskonałey śpiewaczki.

ROZMAITOŚCI.

Będziemyż mieli nocne mrozy w teraźnieyszym Miesiącu Maiu?

Jakkolwiek łagodną była ostatnia zima w samey nawet Rossyi, nastąpiło tam przecież w Marcu tak mocne zimno, iż blisko do połowy Kwietnia saniami ieździć można było. Wysokie te stopnie zimna zgrubiły i powiększyły lody północno-wschodniego lodowatego morza. „W teraźnieyszych długich dniach, w których pod 78, 79 i 80 stopniem północney szerokości słońce prawie nie zachodzi, działaią mocno iego promienie na lodowatą pokrywę wspomnionego morza, i odrywaią zawsze zwyczay na początku Maia od brzegów z tey strony przylądka Taimur za Syberyią pierwsze kry, które płyną na Karyyskie i Białe morze. Skutek ich poruszenia daie nam się zazwyczay postrzegać między 13 i 17 Maia. Wieiące teraz ustawicznie północno-wschodnie i wschodnie wiatry okazuią, iż północno-wschodnie okolice wolne są od mgłów. Z wielkim przeto podobieństwem sądzić można, iż w powyższym czasie i na końcu Maia, gdy z uyściow Anabara, Ołoneki i Leny w Syberyi nadpłyną drugie kry do północno-wschodniego przylądka Taimar, mieć będziemy bardzo zimne nocy. Jest to iednak tylko warunkowe przepowiedzenie; bo ieśli w krytycznych tych dniach Niebo od północno-wschodu poprzedzaiącego wieczora będzie czyste i wypogodzone, tedy spodziewać się w nocy potrzeba ostrego i zimnego powietrza; ieżeli zaś o-

we okolice będą posępne i grubemi chmurami okryte, (*) tedy tylko chłodnego wiatru. Wszelako ogrodnicy i rolnicy nie zbłądzą, gdy uważać będą na te znaki. W Berlinie d. 7 Maia 1819.

Dittmar.

Monarchiia (*Z Gazety Weimarskiey.*)

Nieograniczona Monarchiia nie iest kraiem, ale stanem natury między Rządzącym i ludem. Oba stoią przeciw sobie — ile tylko stan natury iest *bellum omnium* — iako nieprzyiaciele, i poddanie się ludu iest tylko rozeymem, który zawsze wypowiedzianym bydź może.

Uwaga ś. p. Pani Stael.

Gdy mocą oręża rządzić można kraiem, obowiązek Ministrów iest na ówczas bardzo mały, i nie potrzeba wielkiego talentu dla iiednania sobie posłuszeństwa. Ale ieśli nieszczęściem uciekaiąc się do tey mocy, nie uda się zamysł, zginęło na zawsze ostatnie źródło uzyskania publicznego mniemania, ponieważ go nadaremnie wymoc chciano.

TEATR NARODOWY.

W przyszły Wtorek to iest dnia 18 Maja 1819 Roku na Benefis *Szymona Włodka* dane będzie Dramma w 3 Aktach wierszem oryginalnie przez *J. Humickiego* napisane, pod nazwiskiem: Goworek Woiewoda Sandomierski. — Zakończy Komedyio=Opera w 1. Akcie przez *L. A. Dmuszewskiego* napisana pod Nazwiskiem: Stryiowie i Stryienki.

(*) Chmury te powstaią w teraźnieyszey porze roku z parowania śniegu na płaszczyznach, w dolinach, w lasach i za lasami w owych północno-wschodnich okolicach, i ieśli staienie śniegów ieszcze nie nastąpiło, o czem zdaią się przekonywać w wielkiey ilości od kilku dni ztamtąd ciągnące chmury, tedy mogą ieszcze mgły powstać i zasłonić nas przeciw nocnem mrozom.

DONIESIENIA

Wydział Dochodów Publicznych i Dóbr Narodowych w Senacie Rządzącym Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu. Z mocy Rozporządzenia Senatu Rządzącego z dnia 30 Kwietnia r. b. do N. 1271 wydanego zawiadomia Publiczność, iż gdy licytacyia na wypuszczenie w wieczną Dzierżawę (Erbpacht) Folwarku Wsi Wyciąże, Gruntu ornego i Łąk około Morgów 200 obeymuiącego wraz z Propinacyą i Budowlami, tudzież dwiema Realnościami każda od 10 Morgów do Współ-ubiegania się Starozakonnych przeznaczonemi, podobnież Folwarku Wsi Tonie z Gruntem ornym i łąkami około Morgów 110 z Propinacyą i Budowlami Dworskiemi, tudzież Realnością od morgów 10 do współ-ubiegania się Starozakonnym przeznaczoną, w terminach poprzedniem Senatu Rządzącego, oznaczonych i Dziennikiem Rządowym N. 8 ogłoszonych, nastąpić nie mogła, przeto nowe termina pierwszy na dzień 1szy Czerwca, drugi na dzień 11ty t. m. trzeci i stanowczy na dzień 21 Czerwca r. b. oznaczone zostały. Życzący sobie nabycia co z tych Realności na wieczną Dzierżawę w oznaczonych terminach w Biórze Wydziału Dochodów Publicznych stawić się zechcą, o Warunkach zaś, tudzież stanie Dóbr i Budowli w Kommissyi Włościańskiey każdego czasu dokładnie zawiadomieni bydź mogą.

W Krakowie dnia 5 Maja 1819.

A. Morbitzer.

Gadomski, S. W.

Wydział Dochodow Publicznych i Dóbr Narodowych w Senacie Rządzącym Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Z mocy Uchwały Senatu Rządzącego z dnia 17 b. m. do L. 1118 zapadłey uwiadomia Publiczność, iż w dniu 6 i następnych Lipca r. b. w Gminie Lipowiec w Biorze Woyta teyże Gminy odbywać się będzie publiczna licytacyia trzydziestu dwoch morgów Wiedeń-

skich i 40 sążni kwadratowych Lasu w części znaczney grabiną i w części drzewem szpilkowem zarosłego w Obrębie Mętków nad brzegiem rzeki Wisły leżącego, a to poiedynczo morgami. Życzący sobie nabycia zechcą się w mieyscu i terminie oznaczonych znaydować, gdzie warunki licytacyi odczytane im będą, które teraz codziennie aż do dnia licytacyi w Biórze Intendenta Dóbr i Lasów Narodowych w Krakowie przy ulicy Szpitalny pod Nr. 621 do przeyzrenia są zostawione.

W Krakowie dnia 25 Kwietnia 1819.

A. Morbitzer.
Gadomski S. W.

Trybunał Cywilny pierwszey Instancyi Województwa Płockiego w Wydziale II. W dalszym ciągu obwieszczenia swego pod dniem 22 Marca r. b. wydanego, w Gazetach Warszawskich i Dziennikach Woiewódzkich ogłoszonego, wzywa tak Sukcessorów beneficyalnych, iako też wszystkich wierzycieli Massy spadkowo Likwidacyiney Ignacego Hrabi Działyńskiego Jenerała ażeby w dniu 22 Czerwca r. b. iako następnym po terminie, w skutek postanowienia JO. Xięcia Namiestnika Królewskiego z dnia 22 Stycznia r. b. do wyboru Kuratora przeznaczonym, zebrali się nieomylnie przed Assesorem Trybunału Wołowskim do Massy rzeczoney delegowanym w Domu Rządowym w mieyscu posiedzeń tegoż Trybunału, i byli obecnemi gdy Ur. Turski Patron i dotychczasowy Kurator Massy Działyńskiego relacyią z czynności w niey przedsięwziętych, a mianowicie od miesiąca Lipca r. z. uzupełnionych zdawać będzie, a oraz iżby się naradzili względem dalszey Administracyi Massy pomienioney szczególniey zaś w przedmiocie ozporządzen a gotowemi fundusami w tuteyszey kassie depozytowey znayduiącemi się, niemniey względem dalszey Administracyi znacznych części Dóbr Bnińskich i Kórnickich w Wielkim Xięstwie Poznańskiem sytuowanych a do Massy ninieyszey należących, które dawniey pod zarządem niegdy Xawerego Hrabiego Działyńskiego Senatora Woiewody zostawały.

Niestawaiący wierzyciele uważani będą w myśl art: X. Dekretu Królewskiego z dnia 15 Lipca 1809 r. za przychylaiących się do zdania większości zgłaszaiących się przed Delegowanym wierzycieli, i sami sobie wszelkie niepomyślne dla nich wyniknąć mogące skutki przypisać będą musieli. —— W Płocku d. 21 Kwietnia 1819 roku.

Bleńkowski Prezyduiący
J. Smoleński.

W Powiecie i Obwodzie Kieleckim Woiewództwie Krakowskim znayduie się kilka Folwarków mnieyszych i większych z wolney ręki poiedyńczo na kilka lat do wydzierżawienia; ktoby sobie życzył tey Dzierżawy, zechce się udać do Wsi Nieznanowice w rzeczonym powiecie półtory mili od Miasta pocztowego Małogoszcza leżącey, a tam o kondycyach Dzierżawy zupełnie zainformowanym zostanie.

D. 21 Maia 1819 r. na Smoleńsku przy Krakowie pod L. 194 przez publiczną Licytacyią Mydlarnia jw Iroczna Dzierżawę wypuszczona zostanie, przy tym różne ruchomości iako to: komody, stołki, stoliki, łańcuchy żelazne, drzewo w sztukach, na koniec półwozie i Koń naywięcey daiącemu sprzedane zostaną. —— W Krakowie dnia 14 Maia 1819 roku.

Karol Gryziński Kom: Sąd.

W Krakowie przy ulicy Szewskiey w Domu pod Nr. 333 odbędzie się publiczna licytacyia wydzierżawienia dochodów teyże Kamienicy na rok od S. Jana Chrzciciela, dnia 24 Maia b. r. o godz. 10 ranney; zaś

Dnia 18 Maia b. r. o godz. 10 także sprzedane zostaną stoły, ławy, prasy, gablotki, zegary, drzewo dębowe i inne pod Zamkiem w Domu pod Nr. 235, oraz

Dnia 19 tychże w Domu Nr. 119 w Kazimierzu nici w motkach, koronki, tasiemki, wstąszki, wszędzie za gotową zapłatę; chęć wydzierżawienia maiacy raczy się w vadium złp. 100 zaopatrzyć, zaś nabycia potrzebuiący zechcą się w oznaczonych mieyscach znaydować. —— W Krakowie d. 13 Maja 1819 r.

Skorczyński, Kom. Sąd.

Assesor Tryb. I. Inst. Wol. Niep. i S. neutr. Miasta Krakowa z Okręgiem. Wyrokiem tegoż Trybunału pod dniem 6 Marca r. b. 1819 Delegowany, podaie do publiczney wiadomości, iż Kamienica narożna w Krakowie przy ulicy Mikołayskiey w bok nowey Bramy pod liczbą 654 i 655 stoiąca, JW. Antoniego Morbitzera Senatora Wolnego Miasta Krakowa z Okręgiem w iedney, a W W Sukcessorów ś. p. Balcera Hallera, wieloletnich w drugiey połowie, własna. W skutek wyżey powołanego Wyroku, za wspólnym zezwoleniem obydwoch stron zapadłego przez publiczną licytacyią dnia 16 Czerwca r. b. 1819 o godzinie 10 z rana, w Domu Władz Sądowych przy ulicy Grodzkiey pod liczbą 106 stoiącym, przedstanowczo sprzedana będzie. Szacunek tey Kamienicy przez urzędową taxacyią w summie 15,362 złp. 25 gr. iest ustanowiony, warunki sprzedaży kupna znayduią się u Delegowanego, które każdy chęć licytowania maiący, w każdym czasie przeyrzeć może. W Krakowie d. 30 Kwietnia 1819 r.

Woy. Głuchowski, As. Tryb. I. Inst. W. M. K.

Dyrecyia Głowna Górnicza. Z mócy Reskryptu Wysokiey Kommissyi Rządowey Spra Wewnętrznych i Policyi z dnia 16 Kwietnia r. b. N. $\frac{45}{229}$ z Kwietnia 19 wydanego i rzędowania swego działaiąc, czyni wiadomo wszystkim Chęć Dzierżawienia propinacyów w Dobrach Górniczych maiącym, iż w Kancelaryi Dyrekcyi Główney Górniczey w Mieście Kielcach znayduiącey się odbędzie się publiczna Licytacya przez zapieczentowane Deklaracye dwa dni trwać maiaca, to iest dnia 17 i 18 Maia r. b. na wydzierżawienie trzech letnie wedle dotychczasowych opłat Dzierżawnych i podanych Deklaracyi.

W Ekonomii Kieleckiey.

Słopiec	Czynszu Złp.	400.	Piwa Kwoty Beczek	8.
Moycza		200.	—	8.
Sukow		900.	—	32.
Podmorawica		500.	—	9.
Bilcza		700.	—	24.
Posłowice		500.	—	13.
Kowala		250.	—	5.
Podwala		296. g. 24.	—	6.
Brzeziny		700.	—	32.
Nida		250.	—	8.

Przy Fabrykach Dozorstwa Starochowskiego nowo nabytych.

Michałów Czynszu	złp. 1210.
Dziurow	— 495.
Kuczow	— 440.
Starochowice	— 2000.
Wąchock Miasto z młynkiem	— 940.
Marcinkow ditto ditto	— 900.
Brody	— 2475.
Bziń z Młynem	— 2406.
Wierzbnik Miasto	— 1500.

Ogółowo, lub szczegółowo, wedle woli zgłaszaiących się pretendentów i dogodności Dyrekcyi Głowney Górniczey wydzierżawione będą.

Starozakonni wedle Reskryptu Wysokiey Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi z dnia 12 Marca r. b. N. 1911 z. Marca 19 wydanego do Dzierżaw tych przypuszczeni niebędą.

O Kondycyach do Dzierżaw Propinacyinych Kontraktowych równie iak Warunkach Licytacyinych zawsze w Kancelaryi Dyrekcyi Główney Górniczey dowiedzieć się można.

Życzących sobie tych Dzierżaw na wyżey oznaczone w Dnie zaopatrzonych w vadium 15to procentowe, oraz w potrzebne Dowody Kwalifikacyi zaprasza. —— Działo się w Kielcach na posiedzeniu Dyrekcyi Główney Górniczey dnia 29 Kwietnia 1819 roku.

Za Dyrektora Głównego *Jerowski.*
Tomaszewski Sek. jen.

DODA 2.